

**AKCINĖ BENDROVĖ
KLAIPĖDOS ENERGIJA**

LIETUVOS ŠILUMOS TIEKĖJŲ ASOCIACIJA
Vito Gerulaičio g. 1, LT-08200 Vilnius

2018-02-20 Nr. R-02- *324*

**DĖL AB „KLAIPĖDOS ENERGIJA“ PASTABŲ „DĖL TEISĖS AKTŲ, SUSIJUSIŲ SU
ŠILUMOS GAMINTOJŲ KONKURENCIJA“, PAKEITIMO“**

AB „Klaipėdos energija“ (toliau-bendrovė), susipažinusi su Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau-Komisija) 2018-02-28 posėdžiui pateiktais teisės aktų pakeitimais, teikia sekančias pastabas:

1. Jau keletą kartų, svarstant Šilumos kainų nustatymo metodikos (toliau-Metodika) bei Apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo reikalavimo aprašo (toliau-RAS aprašas) projektus ir teikiant šiems projektams pastabas buvo akcentuojama ir argumentuojama, kad šie teisės aktai turi būti svarstomi kartu. Ir paskutinio susitikimo su Komisija metu buvo akcentuojama, kad pamatinis dokumentas tiek Metodikai, tiek Šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarkos ir sąlygų aprašui (toliau-Aprašas) yra RAS aprašas, kurio projektas net nepateiktas svarstymui 2018-02-28 d. Komisijos posėdžiui. Svarbiausia šilumos tiekimo įmonėms reglamentuotai atlikti apskaitos atskyrimą ir sąnaudų paskirstymą, nes tik pagal vienodus principus, kriterijus atliekamas sąnaudų paskirstymas gali užtikrinti, kad šilumos kainodaros nuostatos bus vykdomos teisingai. Šilumos tiekėjai susitikimuose su Komisija prieš tvirtinant RAS aprašą teikė pastabas, kad būtų nustatyti vienodi turto ir sąnaudų nešikliai, kas leistų palyginti atskirų šilumos tiekimo įmonių sąnaudas ir teisingai nustatyti lyginamuosius rodiklius.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas nuostatas turėtų būti apspręstas keičiamų teisės aktų įsigaliojimo eiliškumas. Pirmiausia turi būti patvirtinti RAS aprašo pakeitimai, numatantys konkrečius nešiklius, kaip paskirstomos sąnaudos tose sistemose, kuriuose veikia nepriklausomi šilumos gamintojai. Kaip priskiriamos sąnaudos atskiriems įrengimams (ne šaltiniams) priskirtiems šilumos (gamybos) produkto paslaugai. Pagal dabar galiojančią RAS aprašo atskyrimo tvarką, šilumos tiekimo įmonės tvarko apskaitą pagal šilumos gamybos šaltinius ir būtinąsias atskirų šilumos gamybos šaltinių sąnaudas priskiria šilumos gamybos (produkto) paslaugai. Pagal Metodikos pakeitimo projektą tose šilumos tiekimo sistemose, kuriuose veikia nepriklausomi šilumos gamintojai, gamybos (produkto) paslaugai gali būti **priskirti šilumos gamybos įrenginiai, kurie randasi skirtinguose gamybos šaltiniuose**. Tokiu atveju, tose sistemose, kuriuose veikia nepriklausomi šilumos gamintojai, **tuose pačiuose gamybos šaltiniuose** turi būti numatytas sąnaudų paskirstymas tarp šilumos gamybos (produkto) paslaugos ir šilumos poreikio piko pajėgumų ir rezervinės galios užtikrinimo paslaugos. Dėl Metodikos pakeitimų apskaitos atskyrimas ženkliai sudėtingėja. Siekiant skaidrumo principo RAS apraše turi būti nustatyti ne turto ir sąnaudų

atskyrimo principai, o **konkretūs nešikliai**. Toks sąnaudų paskirstymo pasikeitimas, kurį sąlygoja keičiama Metodika, sąlygoja ir programinius pakeitimus šilumos tiekėjų analitiniuose moduluose. Šilumos tiekėjai turės vykdyti viešųjų pirkimų procedūras naujiems programavimo darbams atlikti. Viešieji pirkimai ir pats programavimas užims nemažai laiko.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas priežastis, pirmiausia nuo 2019 m. sausio 1 d. turi įsigaliooti pakeistas RAS aprašas ir tik po to sektų Metodikos pakeitimo įsigaliojimas. Ir tik įgyvendinus Metodikos pakeitimo nuostatas gali įsigaliooti Aprašas.

RAS aprašo įsigaliojimą nuo naujų kalendorinių metų sąlygoja eilė priežasčių. Tuo atveju, jei RAS aprašo pakeitimas įsigalios nuo 2018 m. tam tikro mėnesio bus pažeidžiamas RAS aprašo 44.3.punktas, kuris numato palyginamumo kriterijų – ataskaitose pateikiami duomenys ir informacija turi sudaryti galimybę nustatyti Ūkio subjekto skirtingų laikotarpių Reguluojamos veiklos ataskaitų duomenis. Vadovaujantis dabar galiojančiu RAS aprašu 2018 m. sausio-birželio mėn. kiekvienoje centralizuotoje šilumos tiekimo sistemoje turtas ir sąnaudos bus paskirstytos šilumos (produkto) gamybos paslaugai ir rezervinės galios užtikrinimo paslaugai, nuo 2018 m. liepos 1 d. turtas ir sąnaudos bus perskirstytos vadovaujantis Metodikos pakeitimo nuostatomis: tose centralizuotose sistemose, kuriose veikia nepriklausomi šilumos gamintojai, turtas ir sąnaudos bus paskirstomos tarp šilumos (produkto) gamybos paslaugos ir šilumos poreikio piko pajėgumų ir rezervinės galios užtikrinimo paslaugos, likusiose sistemose, kuriose neveikia nepriklausomi šilumos gamintojai, visas turtas ir sąnaudos bus priskirtos tik šilumos (produkto) gamybos paslaugai. Vadinasi, 2018 m. ataskaitiniame laikotarpyje bus skirtingos paslaugos, taikomi skirtingi sąnaudų ir turto atskyrimo kriterijai. Neaišku, kaip tai turėtų atispindėti RAS ataskaitose.

2. Sunkiai suprantama, kaip su šiuo metu galiojančiomis nustatytomis šilumos kainų dedamosiomis šilumos tiekėjai dalyvaus šilumos supirkimo aukcionuose. Vadovaujantis Metodikos 2.1 punktu, šilumos bazinės kainos, nustatytos vadovaujantis Metodikos redakcija galiojančia iki 2018 m. birželio 30 d. galios iki Komisijos nutarimuose ir (ar) savivaldybių sprendimuose nustatytų datų. Kartu Metodikos 2.6 punktas numato, kad taikant šio nutarimo 2.5 papunktį, į šilumos bazinę kainą (kainos dedamąsias) nustatytą vadovaujantis Metodikos redakcija, galiojančia iki 2018 m. birželio 30 d., įskaičiuotos pastovios ir kintamosios sąnaudos pagal atskiras centralizuoto šilumos tiekimo sistemas į šilumos (produkto) gamybos Šilumos tiekėjo gamybos šaltiniuose bei piko ir rezervo sąnaudas atskiriamos **vadovaujantis priežastingumo principu**.

Pateikiame konkrečią situaciją: AB „Klaipėdos energija“ bazinės šilumos kainos (kainų dedamosios) pagal kurias bendrovė skaičiuoja šilumos kainas nustatytos 2012 m. pagal Metodiką galiojusią iki 2014 m., t. y. tuo metu negaliojo apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo reikalavimai. Kyla klausimas, koks tai turėtų būti priežastingumo principas, jei bendrovė neturi jokių duomenų, kaip pasiskirstė šilumos gamybos sąnaudos pagal sistemas, kokios buvo šilumos gamybos sąnaudos sistemoje, kurioje veikia nepriklausomi šilumos gamintojai, nes tuo metu apskaitoje sąnaudos nebuvo apskaitomos atskiruose sistemose. Pagal Šilumos ūkio įstatymo 32 str. 4 dalį Komisija nustato bazinės šilumos kainas (kainų dedamąsias) ir į jas įskaičiuotas būtinausias sąnaudas, todėl tik Komisija, pritaikius Metodikoje numatytą priežastingumo principą, turėtų paskirstyti į bazinės šilumos kainas (kainų dedamąsias) įskaičiuotas pastovias ir kintamas būtinausias sąnaudas pagal atskiras centralizuoto šilumos tiekimo sistemas į šilumos (produkto) gamybos Šilumos tiekėjo gamybos šaltiniuose bei piko ir rezervo sąnaudas. Tik tokiu būdu išvengsime šilumos tiekėjų ir nepriklausomų šilumos gamintojų konfliktų sprendžiamų Komisijoje dėl galimai šilumos tiekėjo neteisingo, subjektyvaus sąnaudų paskirstymo, kas tiesiogiai įtakos į šilumos tiekėjo siūlomas gamtinos šilumos kainas aukcionuose.

Kita problemiška situacija: pvz. AB „Klaipėdos energija“ bazinės šilumos kainos (kainų dedamųjų) projektas pagal kurį Komisija nustatys bazinės šilumos kainas (kainų dedamąsias) pateiktas Komisijai 2015 m. liepos mėn. Vadovaujantis Metodikos 2.1 punktu, Komisija nustatys bendrovei šilumos bazinės kainos kainų dedamąsias pagal dabar galiojančią Metodiką, t. y. nustatytoje bazinėje šilumos kainoje (kainų dedamosiose) nebus paskirstytos įskaičiuotos pastovios ir kintamosios sąnaudos pagal atskiras centralizuoto šilumos tiekimo sistemas į šilumos (produkto) gamybos šilumos tiekėjo gamybos šaltiniuose bei piko ir rezervo sąnaudas. Nustatytos bazinės šilumos kainos (kainų dedamosios) **galios 5 metus**. Tokia situacija bus ne vienam šilumos tiekėjui pateikiamam projektą iki Metodikos pakeitimo įsigaliojimo. Atsižvelgiant į tai, tikslinga, kad Komisija bazinės šilumos kainos (kainų dedamųjų) projektams ir šilumos kainos dedamųjų perskaičiavimo projektams pateiktiems iki 2018 m. liepos 1 d., nustatydamas šilumos kainos dedamąsias paskirstytų pastovias ir kintamas sąnaudas pagal atskiras centralizuoto šilumos tiekimo sistemas į šilumos (produkto) gamybos šilumos tiekėjo gamybos šaltiniuose bei piko ir rezervo sąnaudas.

Tikslinga, kad Komisija konkrečios šilumos tiekimo įmonės pavyzdžiu parengtų pavyzdinius skaičiavimus lentelės ar kita forma, kaip reikalaujama iš šilumos tiekėjo, vadovaujantis Metodikos pakeistu 89.6 papunkčiu, kaip galiojančiose šilumos kainose paskirstyti įskaičiuotas pastovias ir kintamas sąnaudas pagal atskiras centralizuoto šilumos tiekimo sistemas į šilumos (produkto) gamybos šilumos tiekėjo gamybos šaltiniuose bei piko ir rezervo sąnaudas. Dėl Metodikos pakeitimų išaugusi administracinė našta neturi būti perkelta ant šilumos tiekėjo. Metodika yra vieninga visiems šilumos tiekėjams todėl ir Metodikos priedai turi būti vienodi.

3. 2018 m. vasario 1 d. pažymoje Nr. OE-37 „Dėl teisės aktų, susijusių su šilumos gamintojų konkurencija, pakeitimo“ yra akcentuojama, kad Metodikos projekte nustatyta, kad šilumos gamybos (produkto) sąnaudos ir kaina (kainos dedamosios) skaičiuojamos šiems paslaugoms- šilumos (produkto) gamybai ir šilumos poreikio piko pajėgumų ir rezervinės galios užtikrinimo paslaugai.

Metodikos 62.1.1.5 ir 62.1.1.6. formulėse „šilumos poreikio piko pajėgumų ir rezervinės galios užtikrinimas“ pastovios sąnaudos susideda iš šilumos poreikio pikų pajėgumo pastovių sąnaudų ir rezervinės galios pastovių sąnaudų. Tai prieštarauja pateiktam RAS aprašo projektui, kuris numato **bendras** šilumos poreikio piko pajėgumų ir rezervinės galios užtikrinimo paslaugos sąnaudas.

4. Nesutampa šilumos poreikio piko pajėgumais apibrėžimai Apraše ir Metodikoje. Apraše šilumos poreikio piko pajėgumų definicija : „ **Šilumos poreikio piko pajėgumai** – šilumos tiekėjo eksploatuojami šilumos gamybos įrenginiai, kurių suminė galia **siekia 30 proc.** maksimalaus centralizuoto šilumos tiekimo sistemos šilumos poreikio. Metodikos 61.8 punkte apibrėžta, kad šilumos poreikio piko pajėgumai sudaro **ne daugiau kaip 10 proc.** į šilumos perdavimo tinklą perduoto kiekio.

5. Metodikos 75².2. p. numato, kad „šilumos (produkto) gamybos sąnaudos (leistina gauti pajamų apimtis) apskaičiuojamos kaip pastoviųjų ir kintamųjų sąnaudų suma.“ <..> Šilumos tiekimo sistemos šilumos (produkto) gamybos kintamosios sąnaudos (leistina gauti pajamų apimtis) apskaičiuojamos pagal šilumos supirkimo aukciono rezultatus pagamintam šilumos kiekiui, **taikant nustatytoje šilumos (produkto) gamybos kainos kintamojoje dedamojoje užfiksuotus šilumos gamybos efektyvumo rodiklius** ir kuro kainas, atsižvelgus į Metodikos **76.9 punkte taikomus apibrėžimus**. Neaišku, kaip taikomi Metodikos 76.9 punkte apibrėžti

apribojimai: „šilumos nuostolių apimtimi (Metodikos 58.4.4 punktas), lyginamosiomis kuro sąnaudomis (Metodikos 58.4.7 punktas)“. Tiek nuostoliai, tiek lyginamosios kuro sąnaudos pagal galiojančią lyginamąją analizę skaičiuojami visai šilumos tiekėjo gamybos apimčiai, neskirstant į gamybą pikiniais įrenginiais ir gamybą įrenginiais, kurie dalyvauja parduodant šilumą aukcione. Leistina gauti pajamų apimtis skaičiuojama tik tose sistemose, kuriuose veikia nepriklausomi šilumos gamintojai. Tai ne visos bendrovės gamybos apimtys, o atskirų įrenginių gamybos apimtys. Pagal dabar galiojančią lyginamąją analizę kuro lyginamųjų paskaičiuotų atskiriems įrenginiams nėra ir nuostoliai šiai paslaugai netaikomi. Darytina išvada, kad siekiant įgyvendinti Metodikos projekto nuostatas kartu turi būti keičiamas dar vienas teisės aktas – **šilumos tiekėjų lyginamoji analizė ir paskaičiuoti lyginamieji rodikliai**.

6. Neparuošti Metodikos priedai 75²., 75.³ p. skaičiavimams vykdyti. Metodika turi turėti vienodus visiems šilumos tiekėjams taikomus priedus. Tai palengvintų ir šilumos tiekėjų ir Komisijos darbą.
7. Pagal Metodikos 75³.1 punktą, jei **atitinkamu** laikotarpiu gauta investicijų grąža viršijo nustatytą investicijų grąžą, įskaičiuotą į šilumos (produkto) gamybos sąnaudų apimtį (leistiną gauti pajamų apimtį), daugiau kaip 1 proc., investicijų grąžos suma, viršijanti nustatytą investicijų grąžą daugiau kaip 1 proc., mažinama šilumos (produkto) gamybos kaina (kainos dedamosios) ateinančiam šilumos (produkto) gamybos kainos (kainų dedamųjų) galiojimo laikotarpiui.

Neapibrėžtas „atitinkamas“ laikotarpis, jis turėtų būti „ataskaitinis“ laikotarpis. Vadovaujantis aukščiau nurodytu punktu šilumos (produkto) gamybos kaina sumažinama, **tačiau neaišku, kodėl vadovaujantis Aprašo 13.5. p.,** jei Komisijai, vadovaudamasi Šilumos kainų nustatymo metodika šilumos tiekėjui ar nepriklausomam šilumos gamintojui, kuriam Šilumos ūkio įstatyme nustatyta tvarka yra privaloma šilumos gamybos kainodara, yra nustačiusi šilumos (produkto) gamybos pajamų (sąnaudų) neatitikimo dedamąją ct/kWh konkrečioje centralizuoto šilumos tiekimo sistemoje, toks šilumos tiekėjas ar nepriklausomas šilumos gamintojas šilumos aukcione negali taikyti didesnės šilumos kainos nei pagal Supirkimo tvarkos 14 punktą apskaičiuotos palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos, sumažintos Komisijos nustatyta šilumos (produkto) gamybos pajamų (sąnaudų) neatitikimo dedamąja. Komisijos nustatyta šilumos (produkto) gamybos pajamų (sąnaudų) dedamoji turi būti nurodoma šilumos aukciono dalyvio teikiamame pranešime **„mažinama šilumos tiekėjo aukciono kaina ta pačia dedamąja, kuria jau sumažinta šilumos kaina už praėjusį ataskaitinį laikotarpį“** ir vartotojams einamajame laikotarpyje jau grąžinamos gautos praėjusio ataskaitinio laikotarpio papildomos pajamos. Taikant Aprašo 13.5 p. pajamų ribojimas dvigubinamas, kažkodėl šilumos tiekėjui nepagrįstai mažinama einamojo laikotarpio aukciono kaina, kas sąlygoja, kad šilumos tiekėjas ne tik grąžins vartotojams praėjusio ataskaitinio laikotarpio papildomai uždirbtas pajamas taikydamas mažesnę šilumos kainą, bet ir naujame ataskaitiniame laikotarpyje tikrai šilumos tiekėjo investicijų grąža nevirsšys nustatytos investicijų grąžos, įskaičiuotos į šilumos (produkto) gamybos sąnaudų apimtį, nes dėl nepagrįstai sumažintos aukciono kainos, šilumos tiekėjas net nepasidengs savo pastovių sąnaudų.

Generalinis direktorius

Antanas Katinas